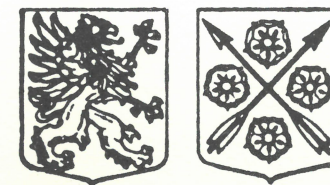
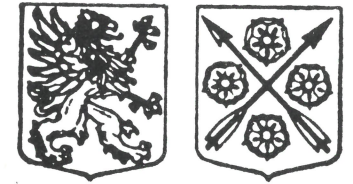

Södermanlands-nerikes Nation

Majhälsning till landsmännen - 58 - 1985

Södermanlands-nerikes Nation

Innehåll

Glad vår!	3
Från Höst till Höst	4
Nicanders resa genom Schweiz	6
Balkongen i Istanbul eller Tåget stannar inte längre i Tillberga	9
Tal till installandi	13
Samling vid glöggpumpen	15
Radiotjänst frågar	22
Jag är så glad att jag är närking	23
Avlidna landsmän	26
In memoriam	28
Från Vår till Vår	29
Nationens ekonomi under 1984	35
Nationens ämbetsmän och nämnder under läsåret 1984—1985	36
Nationsföreningar	40

Majhälsning till landsmännen startade år 1928. Den utges sedan 1974 av Södermanlands-Nerikes Nations Seniorsförening.

Register för perioden 1958—1982 finns i Majhälsning 1982. Tidigare har tioårsregister förekommit i Majhälsning 1937, 1947, 1957 och 1967.

Redaktör:

Förste antikvarie Orvar Starbäck
Rosenkällavägen 29
611 36 Nyköping
Tel 0155/859 77

Distribution genom
Södermanlands-Nerikes Nation
Box 661
751 28 Uppsala
Tel 018/13 1994

Seniorsföreningens postgiro
2 59 06—9

Seniorsföreningens ordf.
Byråchef Harald Rydberg
Blåhakevägen 17 A
752 52 Uppsala
Tel 018/32 01 36

Seniorsföreningens styrelse

Inspektör:

Professor Tom Saldeen
Nationens skattmästare:
Jur. kand. Gunnar Ekman
(skattmästare)

Förste Kurator:

Robert Axner
Byråchef Harald Rydberg (ordf.)
Förste länsassessor Bjarne Forss
Fil. mag. Brita Nordlander
Docent Hans Norman
Fru Margareta Svensson
Civilekonom Hans Franzén
Jur.kand. Karin Johansson
Författare Sven Delblanc
Avdelningschef Anders Ottner

Redaktör:

Förste antikvarie Orvar Starbäck

Glad Vår!

Blir det någon Majhälsning i år? Jo, nu ser det så ut, men ack vad trögt det går. Sent kom jag igång och om än aldrig så mycket rivstart båtår det föga om inte pennorna raspar runt om i vårt land — eller maskinerna knattrar om man så vill. Högsta växeln och slarpiska över författarna, lock och pock smekningar och slag. Tänk om alla vore som Sven Frigell vad lätt det skulle vara att vara redaktör då. Men inte visste jag, och inte är det så lätt, jag satt där på små moln och fyllde halvsekel och blev uppvaktad, och så står den där Harald o pratar och är gemen, och feststämning är det och inte kunde jag tro att nån så ville utnyttja mitt (högst tillfälligt) bristande omdöme. Så blir man redaktör. Nu är det hög tid, nu finns en dummy nästan klar, nu går jag till tryckeriet med dummy, korr, bilder och bildtexter får vi se vad de kan få ut av det. Och när? Som synes ser Majhälsningen i år ut ganska mycket som senaste år varit brukligt. Jag hade hoppats på att kunna återinföra kalenderbiteriet om examina, men tekniska hinder ligger i vägen. Kom med bidrag, kom med synpunkter, kom med kritik. Var med i seniorsföreningen, det kostar så pass lite. Det var en medlemsförteckning i 1976 års Majhälsning, nästa år tänkte jag det är dags med en ny. Det finns några stycken som släpar med sina betalningar. Se nu till att betala så kommer Du med i denna eminenta lista. Är det något fel i adresslistan namnstavning, adresser osv så se till att nationen eller jag får rätt på det så vi kan ändra. Men framför allt GE VÅREN CHANSEN. Och du min företrädare — PER SÖRBOM — vila stolt på Dina lagrar — det är Du verkligen värd.

Redaktören

Finns bara en växel. Den högsta. Redaktören 1949.

Från Höst till Höst

av Harald Rydberg

En seniorförenings verksamhetsår är i hög grad inriktat på årsmötet och festen den andra lördagen i oktober. Medlemmarna materialiseras då från att vara namn på ett inbetalningskort till att bli personer av kött och blod som bevarat sitt gamla sinne för glam och gamman.

Var är 60-talet?

Styrelsen hade beslutat att göra en satsning på studenter från 1960-talet, som framgår av förra årets Majhälsning. Ett intensivt bearbetningsarbete påbörjades redan före sommaren, då vi försökte hitta nyckelpersoner som via mun-mot-mun-metoden skulle kunna engagera och entusiasmera sina kompisar osv.

Intresset var stort, men verkligheten en annan och skälen många. Timo Kärnekull lovade med obrutet humör att resa upp från Riseberga i Närke mellan ett par dialysbehandlingar och berätta om vedermödorna med 1963 års porträttkatalog. Dagen före tillstötte emellertid komplikationer och få har haft bättre skäl än Timo för att utebli. Till festen kom slutligen två representanter för 1960-talet, vilket fick styrelsen att ändå se en strimma hopp inför 1985.

Vilken lördag?

Något chockartat blev det uppenbart för seniorföreningens styrelse att de kommersiella krafterna höll på att ta över nationen. Efter en obruten tradition nära nog sedan äldre landsmäns middag på 1950-talet måste årsfesten flyttas från andra till tredje lördagen i oktober. Nationen var alltså den aktuella dagen uthyrd till någon helt utanförstående. (Vi har nu bokat in andra lördagen i oktober för resten av 1900-talet, med undantag för kamratmötena.)

Endast genom att flirta med nationens aktiva damer, vilket kan ha sina poängar, fick vi låna deras lördag. De höll i stället damfesten på fredagen. Detta visade sig välbetänkt, eftersom de då fick en extra dag att återhämta sig på samt gav fru proinspektör möjligheten att gå nära nog direkt till Seniorföreningens fest.

Det tappra 50-talet.

Om det var förskjutningen i tid eller andra skäl som fick många äldre landsmän att höra av sig och beklaga att de inte kunde komma eller helt enkelt inte anmäla sig är svårt att fastställa. Vi blev emellertid något färre

än vanligt på festen (ett 50-tal). Årsmötet var dock välbesökt, inte minst av förvaltningsdirektionen, som strax före sammanträtt och ätit lunch.

Den största diskussionen rörde föreningens ekonomi, som är hopplös, beroende på kostnaderna för Majhälsningen, men inte katastrofal. Årsmötet beslöt inte någon höjning av årsavgiften men gav styrelsen i uppdrag att se över kostnaderna och försöka höja intäkterna genom att värva nya medlemmar och påverka de ständiga medlemmar som en gång betalt en låg avgift att skjuta till mellanskillnaden mot nuvarande avgift. Härmed löses ett intressant semantiskt problem genom den pragmatiska tolkningen att "ständigt" inte betyder "för evigt" utan "åtminstone tio år".

Stadgarna väckte på grund av tidens knapphet ingen diskussion. I styrelsen omvaldes ordföranden, Bjarne Forss och Karin Johansson samt nyvaldes Sven Delblanc (efter Per Sörbom) och Anders Ottner (efter Bengt Sterner). I anslutning till förhandlingarna berättade Algot Bengtsson om Nationens fastighetsinnehav och efteråt visade Sven Lundström universitetshusets konstsamlingar.

Behöver man vara senior?

Målsättningen för festen, förutom att den skulle bli trevlig, var att tids-schemat skulle hålla så att vi skulle hinna börja dansa före midnatt. Detta inte bara lyckades utan även överträffades utan att vi missade Hornboskapen, Nationens kör och tal eller ens mat och sprit.

I avsaknad av Timo och andra hugade minnestalare kommenterade ordföranden föreningens verksamhet. Han framhöll särskilt att man inte behöver ha varit vald till senior för att kunna bli medlem. I stadgarnas § 2 står att "Berättigad till medlemskap i föreningen är förutvarande studerande av Södermanlands-Nerikes nation, hedersledamöter av nationen eller envar som är intresserad av och önskar främja föreningen och nationens verksamhet". Vidare kommenterades nationens publikationer från Göken på 1830-talet, krönikorna (första från 1909), porträttkatalogerna (första från 1898—1905) och Majhälsningarna (första från 1927) till Aktuellt från Södermanlands-Nerikes nation (första från 1961). Trots detta var festen mycket lyckad, med samma goda stämning som alltid, vartill bla Bengt Baileys 17-mannaorkester från Eskilstuna bidrog.

Styrelsen som sammanträder fyra gånger per år har nu gjort en utvärdering av höstmötet, sett över ekonomin, funderat på värningskampanjer, tänkt på Majhälsningen och planerat nästa höstmöte som blir den andra lördagen i oktober, dvs den 12 oktober 1985. Då bör Ditt val vara avklarat och Du har bestämt Dig för att främja föreningen och nationens verksamhet med Ditt stöd och Din närvaro.

Nicanders resa genom Schweiz

av G A Wollin

Inom Nationen framträder två litterära storheter med särskild lyskraft, nämligen K A Nicander och B E Malmström. Den senare företog 1846—47 en "bildningsresa" till Rom och Paris, enligt tidens sed. Han har nedtecknat sina intryck i brev och dagböcker, som delvis överensstämmer med min släktings, Frans Godenius', som i Rom dagligen umgicks med honom. När han återkommer till Upsala, prisar han fäderneslandet, som han "hädanefter tillhör med odelad kärlek och vörndnad". Aldrig mer kan han tänka sig vara ett helt år utanför landets gränser.

K A Nicander hade med stöd av kronprins Oscar företagit en liknande resa som Malmströms under åren 1827 och 1829. Atterbom tillhörde de tidigare Italien-resenärerna, men Nicanders reseskildring, "Minnen från Södern" är litterärt mera gripbar — han visar sig också vara en lysande stilist, och hans naturromantiska syn förhöjer snarast skildringens värde.

Nicanders resa gick genom Danmark, och i Köpenhamn träffade han flera av tidens lärde. Som turistguide kan han sägas vara aktuell än i dag! Så beskriver han utförligt Lübecks alla sevärdheter, likaså i Hamburg, där han särskilt intresserade sig för teatern, i synnerhet Shakespeares pjäser. När han kommer till Göttingen, skildrar han påpassligt intermezzon inom studentvärlden. Cassel, huvudstaden i kurfurstendömet Hessen och en gång säte för Jérôme Bonaparte som kung av Westfalen, jämte Wilhelmshöhe hade kulturhistoriskt mycket att bjuda på: ett betydande tavelgalleri i palatset Bellevue, bibliotek, teater och konserter. Rhenfärden mellan Coblenz och Köln skildrar han poetiskt. Frankfurt am Main och Heidelberg "gör" han samvetsgrant som en nutida turist.

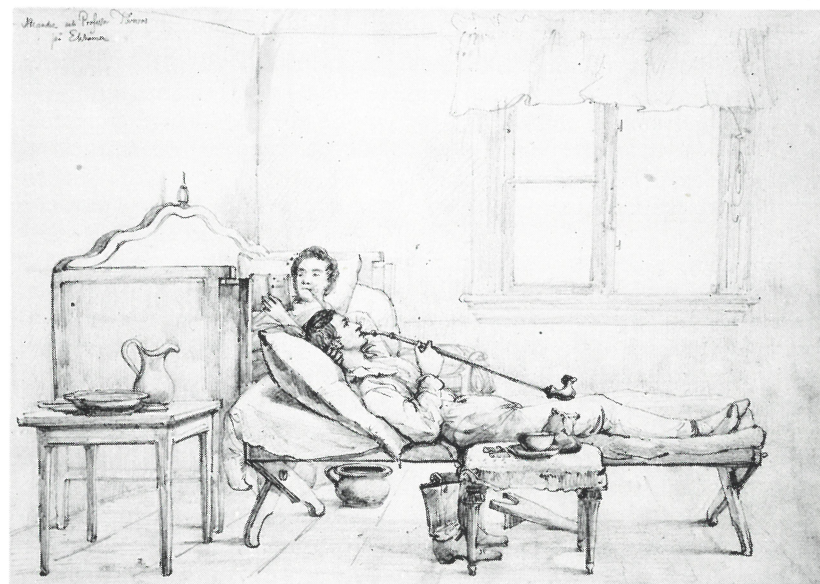
Via Freiburg kommer han så till Basel. Där träffar han prominenta professorer, bla Kortüm och Sartorius. På väg till Bern besöker han en pedagogisk mönsteranstalt, och han har lätt att med sina goda språkkunskaper skaffa sig erforderliga upplysningar. Umgänget underlättas också genom att ledaren är speciellt intresserad av svensk historia och litteratur.

Som romantiker är det naturligt, att Nicander blir helt betagen i Alpernas natur och skönhet, och han "uppvaktar" också lyriskt "Die Jungfrau". Slutligen kommer han till den lilla byn Meiringen i Berner Oberland. Byn gör ett storlaget intryck med sin vattenfall, omgiven av kringliggande Alper. Han finner också här en levande tradition, som förtäljer, att svenskar en gång bosatt sig här och i den närliggande Hasli-dalen. För att bättre lära känna dess historia fick han låna några gamla pergamentband om Hasliinvånarnas ursprung. I dessa kunde han studera Haslilagar, av

vilka han i sin bok återgett några viktiga punkter, jämte två kapitel ur krönikan.

Nicander säger sig tro på traditionens sanning och folkets tro, dess utseende, seder och lynne. Till kroppsbyggnaden finner han invånarna starkare och mera välutbildade och vackrare än i övriga delar av Schweiz. De har också ofta blå ögon, blont hår, frisk hy och glatt sinne, påpekar han. Den nordiska tryggheten röjer sig i tal och handling. Han tror sig spåra likheter med invånarna i Dalarna och Vingåker. Han beger sig högre upp i dalen till Guttannen, en liten by på väg till Handeck. Han övernattade på ett värdshus i Guttannen, vilket påminde honom om det hus i Ornäs, där Gustav Vasa skall ha vistats. Ägarens namn framträdde liksom diverse tänkespråk utanpå huset. Vårdshusets nuvarande ägare är ättling i rakt nedstigande led till den dåtida ägaren, Johannes Rufivach. Nicander återger också i dikten "Odens brud" en sägen om en vacker Hasliflicka, skön Hildegard, som ger sin hand åt en svensk riddersman — Oden själv. i en hälsning till fadern Arnulf skriver Hildegard:

*"Nu bär jag guld och silverskrud,
Jag har väl hundra tärnor,
Och mår som sol bland stjärnor.
Ty Svea konung är min man,
Och Sverige har ej två, som han".*

Skalden Nicander och docenten Adolf Törneros. Blyertsteckning från början av 1820-talet av A. Wetterling.

I en anmärkning nämner Nicander, att A E Wirsén, under professor E G Geijers egid, 1828 utgivit en avhandling om svenskarnas utvandring till Haslidalen i Schweiz. I denna återoppar han bla ett brev från Gustav Vasa och nämner också, att Gustav II Adolf under 30-åriga kriget sändt en delegation till Hasliborna för att hälsa dem som ättlingar av svenskar. Denna avhandling liksom andra uppgifter om "den svenska utvandringen" har fått kritik av schweiziska historiker, som ifrågasätter trovärdigheten. Även om mångt och mycket i traditionen framstår som sagostoff, har jag vid ett besök i maj 1984 i Meiringen och i Guttanen kunnat konstatera, hur traditionen ännu lever kvar och att man säger sig vara stolt över sitt svenska ursprung!

Efter vistelsen i Meiringen tog Nicander sig över Simplon och nådde så småningom Rom, där han bedrev noggranna studier, liksom i dess omgivning ända ned till Paestum. Under återresan kom han till Venedig, där han vistades en månad. Här skrev han bla sången "Den heliga veckan i Venedig" eller "Afsked till Italien", återgiven i Hesperiderna. Han besökte också det armeniska klostret i S. Lazaro. Munkarna var kända för sina språkkunskaper och han fick av dem i uppdrag att göra en svensk översättning av deras armeniska bönen. Som tack för munkarnas vänlighet dedicerade han till dem en italiensk sonett, som ännu bevaras i det armeniska biblioteket på ön S. Lazaro.

Hit skulle sedermera komma några av hans landsmän och uppsaliensare. Frans Godenius och dennes vän, dr Robert Lundberg, prof:a Tullberg och Bergstrand m fl., vilkas namn också är förevidade i bibliotekets besökskataloger.

Balkongen i Istanbul eller Tåget stannar inte längre i Tillberga

av Håkan Berggren

När Åke Åkerström — arkeologiprofessorn — installerades som nationens hedersledamot av Lennart Bodström på gåsmiddagen 1957 svävade han ut i en nostalgisk livsöversikt, som bla uppehöll sig vid utsikten från svenska konsulatets i Istanbul balkong. Där stod han och njöt av anblicken av Marmarasjöns blåa böljor. . . Jag och flera med mig var medryckta som av ett Gullbergskt Kapsunion, en stämning som effektivt bröts när min bordsdam väste i mitt öra: "från konsulatsbalkongen ser man inte Marmarasjön". Bordsdamen i fråga var en från Stockholms dåvarande provinshögskola inlånad vittberest kemist med silverströssel i håret och föga provinslik balelegans. Hon var naturligtvis klart trendig: hennes kommentar signalerade studentnostalgins död eller åtminstone koma. Och hos mig väcktes ett källkritiskt begär att själv inspektera balkongen och utsikten. Efter 28 år är jag nu på väg: jag misstänker att jag hittar två balkonger.

Vårens humanistdrive har manat fram några av uppsalatraditionens mer profilerade penater — bland dem den idealistiske filosofen C J Boström. Det var han som menade att våra sinnen inte kan uppfatta världen omkring oss som någon självständig verklighet utan endast som fenomen i vårt ofullkomliga medvetande. Hans karakteristiska inledningsfråga vid tentamina brukade därför bli — i det han pekade på kakelugnen i tentamensrummet: "befinner sig kakelugnen där i hörnet inom eller utom herrn?" Svaret är naturligtvis "inom herrn". Som en hans efterföljare påpekat är detta ett utmärkt sätt att beskriva studentårens Uppsala: ett fenomen inom oss.

Nationens telegram om hedersledamotskap drabbade mig på lata latituder och jag kände stor lycka. Ändå kom allra först Groucho Marx ord för mig: "I would not belong to any club, that would have me as a member". När jag emellertid kände efter tyckte jag nog att fenomenet Uppsala för mig är ganska harmoniskt sammansatt av nation, studentkår, SFS å ena sidan och av studier och forskning å den andra — med angenäma spetsar av studentteater, debattklubbar och inte minst historikergänget på Ofvandahls. För den som letar efter förändringsfenomen under perioden 55—65 var dock Moltas uppkast om kvinnor i JuvenalOrden decenniets radikalaste uppsalatanke!

Mellan 62 och 73 ägnade jag mig mest åt Nordamerika och bodde sammanlagt sex år i USA. Universiteten flöt på Kennedylvägen och det var en stuns i den akademiska tillvaron i "Det andra Amerika" som säkert haft få motsvarigheter. Vad man stundom glömmer bort är att den USA-

Trappmarsch gåsmiddagen 1959. Bengt Nässén leder tätt följd av fru 2Q Åke Frenander, Anne Marie Berggren, Insp. Stig Claesson, Fru Insp., och 1Q HÅKAN BERGGREN.

kritik som då begynte i Sverige ofta hade sin rot i just detta andra Amerika; att svenska författare, journalister och akademiker fick sin inspiration och sitt engagemang just genom sina Amerikaupplevelser. Frågan är om vi haft en sådan tankeimport från andra sidan Atlanten; i varje fall knappast sen vi för hundra år sedan bevittnade "Amerika i Sverige"-rörelsen (en rörelse som inte minst stimulerades av den gamle sörmlandnerkingen och braständaren S A Hedin).

Allt sedan dessa upplevelser har jag emellertid varit förbryllad över vår egen Thorildska universitetsdevis: att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större. Borde det inte vara tvärtom?

Det tycker man särskilt när man vänder blicken åt andra hållet, mot Bortre Asien och Stilla Havet. Ätminstone i förstone. Så småningom får

man känslan att västerlänningens referensram av friheter och ideologier har mycket begränsad förankring, i varje fall i de syd- och sydasiatiska miljöer, som senast under åtta år varit mina vistelseorter. Trots allt som hänt i resande, forskning och expansion av svenskt näringsliv har man ett intryck av att vårt svenska världsperspektiv egentligen inte fångat in så mycket mer än Alexander den stores världsbild, från Indus till Gibraltar.

Säkert håller detta på att ändras. Men händer det fort nog för att vi ekonomiskt och utvecklingsmässigt ska hinna vara med i den tyngdpunktsförskjutning som nu sker från Atlanten till Pacifiken? En förändring som naturligtvis har lika stora dimensioner som en gång förskjutningen från Medelhav till Atlanten under de stora geografiska upptäckternas och renässansens tid.

Samma gåsmiddag, fast nu snurrar vi runt.

Det krävs en kunskaps- och kompetensuppbyggnad som gäller språk, religioner och kulturer, som vi ibland inte ens tänker på. De flesta svenskar t ex, åtminstone de som gjort värnplikten, tänker på begreppet malaj som synonymt med George Formby eller krattning av kaserngården. Att malaj är en klart avskiljbar och delvis svårnådd kultur, formad i handelsstaten Malackas, och med ett språk som täcker över 200 miljoner människor i ett av världens stora tillväxtområden runt omkring Malaysia och Indonesien är vi knappast medvetna om.

För uppsaliensarna kan det ju sen kännas lite kymigt att det är Stockholms universitet som kommer att ge de första studiekurserna i malaj!

När man vistas länge långt borta från Sverige, så känns det djupt ner i hålfoten att Sverige är fantastiskt. Och för dom av oss som från studentåren druckit Fyris smutsgula vatten och blivit tillvänjda är det skönt att flytta hem, närmare ungdomskällan. Inte precis för att Flusterdammen kan jämföras med Venus vagg, men lite därför att en uppsalavår kan vara något riktigt livgivande och artspecifikt.

Det jag har svårast att smälta är annars den svenska kverulansen, som jag nu tycker mig se har fått en mera konturskarp profil än jag minns. Men jag säger till mig själv: endast ett sedan länge fritt och jämlikt samhälle med starka och lyckliga människor förmår skapa en kverulans av sådan halt och hållbarhet som den svenska. Så det är säkert positivt det också.

För femtitalisten verkar det, slutligen vara enklare att återvinna fotfästet i Uppsala i dag än för tio-femtio år sedan. Jag kände det vid förra majmiddagen, men förstod det först när min 18-åring för ett halvår sedan bad att få en mörk, kritstecksrandig kostym. Också nostalgin, den med rätta ofta förkättrade, har vaknat och verkar hitta sin nya nisch.

Som en tribut till den nya nostalgin sökte jag en kall och snöig februarilördag, för första gången på 25 år, ta den närkingska studentexpressen till Örebro. Den som en gång bestod av en sockerkaksvit rälsbuss från Norra Station till Enköpings central, spår 1, och ett TGOJ-ägt tåggrör från spår 2. Likt en seg rätta darrade detta vidare, med långstopp, över knutpunkten Tillberga, sen Västerås och slutligen försenat, alltid, till Örebro C. Till helgerna överlastat av stundom överlastade studenter brukade vid bytet Enköpings perrong bli likt ett hallarnas Paris. Nu var det en enslig pilgrimsfärd: den mandarinfärgade SJ-bussen glömde att stanna vid Enköpings station; när jag till slut traskat över snövidderna tillbaka till stationen låg denna vit och övergiven, spår 1 var upprivet och ensam som en Wilhelm Ekelund kom jag ombord på det tåg som en gång var Närkesmetropolens akademiska livsnerv.

Such is life and it cannot be much sucher. Egentligen var det väl en pina att åka den där rälsbussen och det där tåget. Men visst är det väl synd, att tåget inte längre gör uppehåll i Tillberga?

Tal till installandi

av Lars Bremberg

Det var på den tiden, då *jag* härskade oinskränkt över allt land mellan Brundisium och Arkadien. Dick Helander hade skålat för Jungfru Maria, och gjort sig omöjlig och Stig Claesson blandade sin dubbelblandning i ämnet fysikalisk kemi. Det var då det rasade en väldig strid mellan de skötsamma och de misskötsamma på Nationen. Det var en generation sedan, det var vi som gjorde dagens studerande ungdom, i Engelska Parken, på Café Alma, i matlag och klosettpalats gjorde vi dom. Men vem gjorde då oss, vi barn av en aningslös mellanepok. Två gestalter lösgör sig ur 50-talets töcken, vem eller vad gjorde en Harald Rydberg, en Carl-Uno Sjöblom? Vem bar ansvaret och vad gjorde dom själva, hur kämpade dom, var föllo dom? I andevärlden möter jag gamle Jonas Samzelius. Han som en gång delade ut stipendier till duktiga studiosi. Sjöblom, nej den minns jag inte, men Harald Rydberg var en präktig pojke, han tog licentiaten han. Jo, men Carl-Uno var ju Andre Kurator, Nationens Kamrer, neej, men Geijrot det var en präktig pojke, han tog licentiaten han, och pastor Inger han blev visst jurist. Jag försöker igen, Sjöblom kom från Kumla, jaa, nu minns jag, säger Jonas, den där lilla mannen, hur han kom över muren har jag aldrig begripit. Det var han som fick vara tredje man i Gluntarna med Rickard Ringmar, han tog också licentiaten. Jonas upplöses i en liten molnklutt och försvinner mumlandes om licentiaten. Harald och Carl-Uno, två gossar som Mor skulle kunna älska, men den som talar här är mera som en Far. Det är er gamle Förste Kurator, han Bremberg alltså, som nog minns väl var ni stod i kampen mellan de skötsamma och de misskötsamma, de nykra och de onyktra, de onda och de goda. Harald förde ett dubbelliv, geografi på dagarna, namnlösa orgier på nätterna. Carl-Uno satsade helhjärtat och rakryggat och konsekvent på det goda. En generation studenter svinna hunnit, de gamla krukorna stå ännu bi, som

skalden kväder. De blivit män i staten de forna pojkarne. Dom kämpat kanske väl, men i vart fall länge för sin upphøjelse. Jag drar ett streck över vad som förevarit, *förlåten* må falla, ni är *förlåtna*. Med största varsamhet lyckades det en gång mig att installera en Ivar-Lo. Du Robert Axner, min sentida broder, har att göra med ett helt annat klientel, det är pojkar som dricker ur botten om du släpper fram dom till den Wibergska kannan. Det är storfräsare som river av en Nationsfransäs på en pisskvart. hej! Hej!

Framfördes via bandspelare. Utskrift från bandet av Elsa Bonin.

Radarparet Carl-Uno och Harald 1984.

Samling vid glöggpumpen

av Harald Rydberg

En glöggsamlingspump var i funktion på Södermanlands-Nerike under 1950-talet — inte i verkligheten men väl i visan. Detta hade Carl-Uno Sjöblom och jag anledning att erinra oss och andra i höstas när vi installerades som hedersledamöter vid Gåsmiddagen. Carl-Uno hävdade då att vi vid inskrivningen i nationen hösten 1950 fick underteckna en förbindelse att inte sjunga Gluntar men eljest allt det som äldre landsmän stack i händerna på oss. Detta löfte har vi hållit.

Man kan fråga sig om det sjöngs mer på nationen förr än nu, eller om det sjöngs mer på S—N än på andra nationer. Detta är väl tveksamt, men vad som är sant är att Carl-Uno och jag sjöng mer på såväl S—N som andra nationer förr än nu. Vi red på den visvåg som skapats av Ulf Peder Olrog på 1940-talet och underblåsts med friska fläktar av trappunderhållare som Carl Erik Ström, Alf Jungmark, Lars Wassberg och Torsten Larsén. Vid sidan härav var de klassiska nationsspexen, Mohren och Madagaskar, liksom en springflod den där uppträder med jämna intervall och slukar allt och alla som befinner sig under högsta kustlinjen. Jag bortser här också, av skäl som ovan antytts, från bröderna Ringmar och Gluntsången som mera kan ses som en permanent sjöhävning skapad av en naturkraft som ännu inte är helt förklarad.

Visor — burleska, studentikosa eller till och med romantiska till egna melodier och texter — började vid slutet av 1940-talet framföras av en grupp som efter povel Ramel kallade sig Fyra kring en flygel. De framträdde vid mindre fester på nationen, vid trappgaskerna efter sexan och vid olika tillställningar på andra nationer eller ute på sta'n. Gruppen bestod av Lelle Nordlund, Ulf Steneberg, Bjarne Forss och Richard Ringmar. Den förändrades något med tidens gång och så småningom fick Carl-Uno och jag vara med. Det finns anledning att återkomma till den vid ett senare tillfälle.

Vad jag nu ska ägna en eftertanke är de sångliga framträdandena vid Lucia, där vi fick rycka in för första gången 1951 Carl-Uno som stjärngosse och jag som Lucia. Den grupp som agerade vid Lucia var mer lösligt sammansatt. Genomgående var dock en bra gitarrist, antingen han hette Torsten Larsén, Leif Steneberg eller Arne Ernestam. Att vara Lucia var eftertraktat. Det krävde ingen sångröst, men väl ansenlig längd samt ett rent och oförfalskat sinnelag, som dock kunde hjälpas upp med smink och ett tänt ljus.

Drömmar med huvudvärk, det har vi alla!

Vi bildade väl knappast någon epok i nationens historia, även om det omvända kan hävdas med emfas. För oss som snart har vår framtid bakom oss är det dock angenämnt (kanske ibland pinsamt) att av minnesgoda jämnåriga bli påminta om tex framträdandet luciakvällen 1955 på Upplands nation. Vi två sökte då tillsammans med Arne Ernestam och Janne Hultgren (Lucia) fastän mera pantomimiskt åskådliggöra Evert Taubes Se hur hela Uppland står i lågor. Jag har en känsla av att om vi varit våra egna föräldrar som då sett på så hade vi diskret dolt oss i kulissen gripande efter en skumsläckare. Man bör dock komma ihåg att vi i våra framträdanden ofta var kongeniala med vår publik.

Uppladdningen började alltid på kuratorexpeditionen vid 20-tiden den kväll då den första nationen som vi ansåg värd att besöka hade sin luciafest. En impressario som ringde runt och gjorde upp ett lämpligt spelschema fanns alltid till hands, oftast vackre Edvard. Ersättningen var den traditionella och behövde aldrig bli föremål för diskussion. Sedan vi memorerat standardrepertoaren väntade vi med spänning på telefonen från Lelle och årets aktuella visa. Lelle tillämpade gärna principen att ju senare, desto aktuellare.

Som signaturmelodi användes

Sankta Lucia, varför så trumpen?

Kom i vårt muntra gäng, samling vid pumpen.

Drömmar med huvdvärk, det har vi alla.

Kom i din vita särk! O Singoalla!

Vi sjöng naturligtvis Hej Tomtegubbar, vrid på gasen samt Tipp, tapp, som avslutades med

Ja nu så är det jul igen.

Det är så jädrans kul igen.

Vi far till Getapulien.

Nu är det jul igen.

Ett av våra slagnummer var Lelles luciaversion av Olrogs visa om Fredrika Bremer, hon som förde samban in i vårt land.

En gestalt uti varje spalt, syns skymta med stora rubriker.

Med upplyst hår och en kopp, Gutår, tar hon steget in i vår krets.

Sankta Lucia, Sankta Lucia! 'Du som bär doft utav kaffe och ljus.

Sankta Lucia, Sankta Lucia! Kom in och sjung någon stump i vårt hus.

Sankta Lucia, Sankta Lucia! Nu ska vi samlas kring bålen av glögg.

Kom med och sjung någon stump vid vår glöggsamlingspump,

Vi stämmer alla upp: "Sankta lucia, Sankta Lucia, Sankta Lucia".

Strax intill, dom syns knappast till, kommer hela raden av tärnor.

Alla blött och i nattlinnsvitt, nynnars med i Lucias refräng.

Sankta Lucia, Sankta Lucia! Det sjunger varje ungmö och tant.

Carolinabacken 1955. Carl-Uno o Harald står sig fram.

Trappunderhållning. Lucia 1958.

Hornboskapen 1956. HARALD, Bjarne Forss, Orvar Starbäck, Uno Tengström, Svante Wåhlén och CARL-UNO.

*Sankta Lucia, Sankta Lucia! Å tänk va skönt få va ljusdemonstrant.
Sankta Lucia, Sankta Lucia! nu ska vi samlas kring bålen av glögg.
Kom med och sjung någon stump vid vår glöggsamlingspump.
Vi stämmer alla upp: "Ja! Tärnan därinunder, i Sörmlands gröna lunder,
hon troget oss väntar till dess vi är här igen."
Tätt därpå, dom kan knappast gå, följer hela stjärngosseraden
Rosslar glatt under huvudtratt, väser med i Lucias refräng:
Sankta Lucia, Sankta Lucia! Du lyser bättre än tretti karat.
Sankta Lucia, Sankta Lucia! Vi måste träffas nån gång separat.
Sankta Lucia, Sankta Lucia! nu ska vi samlas kring bålen av glögg.
Kom med och sjung någon stump vid vår glöggsamlingspump.
Vi stämmer alla upp: "Bli chef för vår stjärngossekår!
Kom och ställ dig i spetsen för vår skara!
Vi vill de i kväll, du förstår.
Vi fordrar ledning för att hela kvällen klara."*

Ljus uti varje peruk

Hösten 1952 hörde vi till leda Thory Bernhards sjunga om Liljekonvalj — ljuvare än rosor — och tänkte att vi borde kunna göra något bättre. Lelle skrev då årets aktuella visa om Liljeholmsljus. Den väckte stor entusiasm

och blev de följande årens permanenta visa. Den kom in i sångboken och har hållit sig kvar där, med undantag för sista versen:

*Den seghet som inom oss bodde
behövde vi väl som ett stöd.
Det var ej så lätt som vi trodde
att tugga på kakor och...
Liljeholmsljus,...*

Uppsala universitet utökades under 1953 med en sjätte fakultet, lantbruks-högskolan. Detta gav oss anledning till en kommentar vid luciaticiden på melodin Famareflickan. Ett par av verserna löd så:

*I hörnet utav Alma Mater,
där forskarestillheten bor,
Där odlas numera potater
och traskar det mjölkstinna kor.
Ty vi som i hävderna gräver
och söker med obrottslig nit
fått sällskap med lantbukselever
som vårdar sin rips, raps och...
Filibom, bom, filibom, bom, bom.
Rips, raps, filibom, bom, bom, filibom, bom, bom och hö.*

Hornboskapen 1984. Harald o Carl-Uno ger sig aldrig.

*nu rutiga bomullsgardiner
ska pryda ett stolt universitet.
Vi ber, inga frågande miner
om plötsligt ni möter en get.*

*Professorn i linfröberedning
han gödslar på aulans golv
och vaktmästarn lånar för städning
en dynggrep från lärosal 12.
Filibom, bom, bom. . .*

Vi brukade försöka avsluta rundvandringen bland nationerna på Västgöta, främst beroende på att de till sexan serverade en surkål som hade en förunderlig inverkan på våra ph-värden. Möjligen var det samma år som Gurra, sedermera rektor i en västsvensk småstad, råkade somna på en soffa under en tavla av Lidköpings rådhus. Han väcktes på söndagsmorgonen av städerskorna och drog sig i något derangerad luciamundering mot sin bostad på nationsvinden. Han mötte då stadens borgerskap och stiftsjungfrur på väg till högmässan i Domkyrkan. Dessa såg då i tyst samförstånd på varandra och sände en tacksamhetens tanke till Luther som avskaffat helgondyrkan.

Löst blir vår ångests djupa kval

Under hela 1954 pågick olika aktiviteter till stöd för flyktingstudenter, insamlingar, maskerader, konserter m m, under namnet GIV 54. Hornboskapen och nationen i övrigt deltog aktivt i olika jippon. Vid Lucia-dags skrev vi en egen text till melodin I see the moon, the moon sees me. Vi tog där tillfället i akt att gissla regeringens beslut att folkskollärare skulle få räkna sin gamla examen som två betyg och därför bara behöva fyra betyg för en fil. mag. examen. Kanske är det någon mening med att jag glömt bort allt av texten utom refrängen. Den löd:

*Giv 54, giv vad du kan.
Fyra betyg får räcka ibland.
Löst blir vår ångests djupa kval
i folkskolans ljusa sal.*

Detta var den långa Lucia. Den pågick från fredag natt till tisdag morgon, endast sporadiskt avbruten av sömn och intagande av fast föda. Smålands nation byggde nytt och hade på fredagskvällen sin fest hos oss. På lördagen hade andra nationer sina Luciafester och på söndagen de övriga, inklusive S—N. På så vis kunde vi för första gången i världshistorien framträda på samtliga nationer och därtill JuvenalOrden på måndagskvällen. Tidigt varje morgon uppvaktade vi Ordens Stormästare Gösta Ljushuvud med en efterhand allt ensidigare lussebricka. Vi fick mycket riktigt medalj mot uttalat löfte att sova över på tisdagen, ett löfte som vi höll med god marginal.

För de närmast följande åren har jag inga noteringar om nya visor. Kanske var det så att världshändelserna inte avsatte några djupare spår i våra sinnen, eller så att visorna inte avsatte några spår i våra minnen. Den 5 oktober 1957 uppsändes emellertid den första rymdsatelliten från en plats nära Aralsjön, i god tid för att Lucia-gänget skulle kunna förbereda en ny sång. Den anknöt också till några uppmärksammade pseudohändelser, främst norrmanen Agnar Mykles roman "Den röda rubinen". Frågan om boken var en högklassig kärleksroman eller bara porr väckte stor debatt och engagerade bla Olof Lagercrantz. Oss gav den anledning till inköp i studiesyfte. Visan följer in extenso. Melodi: Guldgrävarvisan.

*En gång i fjärran väst, så dök det upp en torsk
och många blev förvånade, ty torsken den var norsk.
På kvinnors hull, han tjäna' gull.*

*En röd rubin, en röd rubin,
en liten sputnik, en rymdmaskin.
En röd rubin, en röd rubin
har lagerkransat pornografin.*

*En gång i fjärran öst, jag tror det var i höst,
så hördes det ett glatt hurra ur alla ryska bröst:
Ja tror vi får en meteor.*

*Från Norges societé hörs klagorop och ve.
Rubinen måste bort, vi blir skandaliserade.
Ett litet fel, lätt tolkas fel.*

*Men Rysslands satellit, som går med dynamit, den snurrar utan hylsa, som
den tappat bort med flit,
en radiosond, som går sin rond.*

*Till Mykle sa man Njet! Han fick det ganska hett.
Åt amrisarnas Vanguardkrasch man skrattar i Sovjet.
En liten knall, pladask ett fall.*

*Vi efterlyser rätt i TV:s 21
herr Rehnbergs museala vett tycks stå sig ganska slätt.
Det är ej sunt att prata strunt.*

*Es War ein böses Scherz, som spelades av Giertz,
när kyrkomötets svarta män tog död på Evas Herz.
Vår predikstol blir utan kjol.*

*Men trots all erotik och rysk geofysik
och asiatisk influens Lucia är sig lik.
I kulen höst hon skänker tröst.*

Lucia — med flämtande, högburet ljus

Lucia hade endast ett ljus men ett stort. Detta satt mitt på huvudet — ett arrangemang som krävde dels en viss återhållsamhet i uppträdandet, dels

händerna fria för att hålla undan upptända åskådare. I teatergarderoben fanns ett par långa blonda flåtor som länge kom till användning. När dessa försvann hemsökte vi stadens rörmokare som villigt delade med sig av sitt förråd av blånor. Inom parentes kan här anges att en väsentlig orsak till att Luciatraditionen dog ut troligen var att man i sanitetsbranschen övergick från blånor till tätningstejp och att försörjningsbilden för en viktig utstyrseldetalj således väsentligt försämrades. Om traditionen bara vårdats några år till så hade man på nationen haft ett överskott på naturligt långhåriga Luciakandidater.

En annan viktig detalj i Lucias utstyrsel var ett par röda lösbröt, som för tydlighetens vinnande bars utanpå. Stjärngossarna var klädda som stjärngossar men med betydande variationer kring det givna temat. Särkarna var desamma som användes av seniorerna och Lucas vid Luciafestens stora glöggblot och var därför endast vita i teaterdirektörens inventarieförteckning. Några bilder i 1960-talets Majhälsningar bestyrker dessa konstateranden.

Detta är inte någon heltäckande beskrivning av Luciafirandet vid Södermanlands-Nerikes nation eller de nationer i övrigt som kom i åtnjutande av dess "spill-over"-effekter. Därför kan jag påstå att seden att gå runt och sjunga upphörde i slutet av 1950-talet. Detta är emellertid inte helt sant. Lucia och dess stjärngossar uppträdde i varje fall på S—N i gott och väl tio år till, med Hans Renck, Ulf Lindsjö, Olle Norberg och Tompa Lindblom som traditionsbärare. Den som vill bestrida, verifiera eller komplettera min beskrivning kan göra detta i en kommande Majhälsning.

Radiotjänst frågar

Det var på den tiden när svenska folket i radion följde med vad som hände i lärdomsstad. När man firade vill säga. 1951 skulle man vara med sin tid på radion och tog med "dansmusik och festglädje från andra platser ute i landet". Kring detta blev mycket rabalder tyckte radion och åkte till Uppsala för att intervjua. Man frågade Rector Magnificus, man frågade Studentkårens ordförande o andra prominenser, och sen gick man ut att hitta något riktigt "radiomässigt" och med visionär kraft störtade man över. . . . Ja, se här till höger eller läs Radiotjänst tidning "Hörde ni" från juni 1951. Red.

Fil. stud. Carl-Uno Sjöblom, recentior:

Kvällen var ju fin, men natten höll inte vad vårsångerna och fackeltågen lovade. Jag hade faktiskt väntat mig att det hela skulle utveckla sig till något annat än en vanlig gask. Skändningarna var njutbara förstas, men annars tror jag att jag njöt mer av det här spektaklet förr, när jag lyssnade till radioutsändningen ute på landet — med alla fantasiens illusioner i behåll!

Jag är så glad att jag är närking

av Torsten Ehrenmark

Jag är tråkig. Jag märker med stigande fasa hur folk har fått för sig att jag är rolig. Om jag ska säga den minsta lustighet, så måste jag stängas in i fem timmar med en skrivmaskin. Jag har vad fransmännen kallar l'esprit d'escalier, fast i mitt fall är det en jävla lång trappa. Det är likadant när jag ska skriva i gästboken. Man måste ju hitta på en liten vers med knorr på, och när jag äntligen stolt skriver in den på det vita bladet och ämnar säga åt de andra att skriva under, så upptäcker jag att jag är ensam med det rödögda gäspande värdfolket och att klockan är tre på natten.

Blodet flyter tungt och trögt i mina närkingska ådror och tankarna koagulerar, innan de har lämnat hjärnan. Därför har jag svårt att fatta varför jag har blivit vald till hedersledamot av denna den finaste av alla nationer. Jag fick telegrammet under de olympiska vinterspelen i Grenoble. Jag läste det tankspritt och stoppade det i fickan, för jag var ju på väg till Spelens invigning och sedan tänkte jag inte mer på den saken, förrän jag en månad senare träffade en nationsmedlem i Paris.

— Är du förbannad? sa han. (För det är en man som verkligen har känsla för språkets nyanser.) Det är ju bara särskilt bemärkta landshövdingar, generaler som vunnit några fältslag, verkligt kvalificerade Nobelpristager och generalsekreterare i FN som har skött sig bra, som blir hedersledamöter, sa han.

— Och så jag, sa jag.

— Ja, och så du, sa han, fast det begriper jag inte.

— Åja, sa jag. Jag är i alla fall närking ända från 1600-talet.

Han rös.

— Denna otäcka inavel, sa han. Vad var du före 1600-talet då?

— Det vet jag inte, sa jag. Kyrkböckerna har brunnit upp.

— Jag tycker det verkar ganska lättsinnigt av nationen, sa han, att välja in en typ, som inte har det ringaste alibi för 1500-talet. Har du för övrigt skrivit och tackat för utmärkelsen?

— Nää, skulle man det? sa jag.

Han stönade och begrov sitt inte alltför vackra ansikte i händerna.

— Om de åtminstone inte hade en sådan förkärlek för analfabeter, sa han.

Så här är jag: en inavlad analfabet utan alibi för 1500-talet. Jag är visserligen ofantligt rik men jag hoppas att ni inte har tagit mig för pengarnas skull. Jag ville jag gärna se denna utmärkelse som kronan på ett långt och fruktbarande kulturellt livsverk, men jag har förgäves sökt erinra mig vad jag har utträttat i kulturens tjänst.

Det är visserligen sant att jag har blandat in Örebro och Närke i allt jag har skrivit men det var mera tänkt som en stillsam drift med mitt ursprung. Det är på något sätt komiskt att vara från Närke. Jag vet inte varför. Kanske för att det är ett så litet landskap. Vi måste hävda oss. Apropå det, hur kommer det sig att Södermanland får vara med i Nerikes nation? Det har jag aldrig fått förklarat för mig.

Och bottenkrapar vi närkingar våra resurser, så upptäcker vi ganska snart att vi är de andra landskapen tämligen överlägsna. Det var vad jag gjorde, när jag skrev denna följande uppsatts om Närke som en dryg skåning hade beställt av mig med ett försmädigt leende.

NÄRKE ÄR SVERIGES hjärta. Det syns på formen. Man klarar sig inte utan hjärta, och Sverige har också Närke att tacka för allt. Närkingarna gav Sverige dess statskyrka, dess frikyrkor, dess kungahus och dess fina seder (de senare genom J L Saxons grundläggande verk i etikett och god ton — "Ett kängsnöre skall ej kasseras därför att det gått av. Sys det samman väl märkes ej skarven, och det blir lika bekvämt i användningen som ett nytt kängsnöre. Köper man några par åt gången och av samma sort har man den fördelen att man ej behöver kasta bort båda snörerna, emedan det ena gått sönder.") En närking slog visserligen ihjäl Engelbrekt, men det går säkert att få banemannen omvärderad. Engelbrektskulden är i varje fall en osund företeelse i ett demokratiskt land.

Närke är toppen och närkingen stursk, stingslig, finurlig, illmarig, gnetig, försiktig, misstänksam och sakmodig, en prydnad för sitt landskap.

— Jag var så ilsken så jag vart arger, är en ovanligt målande beskrivning på den närkingska vreden när den når sin skrämmande klimax.

När han blir alldeles utom sig av förvåning över ett påstående som är horribelt, lögnaktigt, uppenbart överdrivet eller upprörande i största allmänhet, tänker han sig länge för och sen kommer det veritabla kraftuttrycket:

— Må då.

Helt naturligt har ideliga försök till infiltration förekommit från kringliggande u-landskap, men den utsocknes blir omedelbart avslöjad på sin bristande förmåga att hitta de tonande i-ljuden i satsen:

"I Viby säger i att bina biss, men då gör di fälle visst inte, för di sticks."

Anrep skapade Sveriges moderna släktforskning för att med vetenskaplig noggrannhet skumma närkingarna av mjölken, och hans bror skrev folklustspelet "Nerkingarne" för att värmlänningarna inte skulle tro att de var nåt. Men smålänningarna talar oblygt om Nærkes nationalrätt ostkaka som om det vore deras egen.

Den naturliga känslan av överlägsenhet som måste gripa varje närking har inte som hos exempelvis amerikanarna resulterat i isolationsim och chauvinism. Tvärtom har mången närking låtit sig sugas med av Svartåns hemlighetsfulla mörka flöde ut på de sju haven. Sven Hedin och J G

Andersson upptäckte Kina åt kineserna. John Neren byggde praktiskt taget Johannesburg innan han återvände hem och lärde svenska folket köra bil.

Skoindustrin vann första världskriget åt de allierade genom att utrusta österikiska och tyska soldater med marschkängor av papp. Det var med andra ord Kumla som skapade förutsättningarna för den europeiska 20-tals-politiken och Nationernas förbund. Och i vår ödesstund under andra världskriget vändes åter blickarna till Närke och fram trädde Svedlund med gengasen och sotade ner hela Sverige.

Om landet sålunda förtröstansfullt litar på närkingen, har denne ingen annan kraftkälla än där ovan. Han är himla from. Men det lönar sig. Det måste ha varit en närking som Hasse Z citerade i seklets början: — Herrarna vet att det står i Skriften: "Nej, söken först efter hans rike och hans rättfärdighet, så skall också allt dettqa andra tillfalla eder." Och allt dett andra, ser herrarna, det är pengar der!

Ovanstående är en "Exklusiv specialartikel enbart för AKTUELLTs läsare" och publicerad i Aktuellt från Södermanlands-Nerikes Nation nr 4 1968. Jämför också Jan Mårtenssons upplysningar i frågan i hans "Installationsföreläsning" publicerad i majhälsning 1978-79. Nu är Torsten Ehrenmark för alltid borta. De här raderna säger kanske mer om honom och hans förhållande till den nation som valde honom till hedersledamot än vad en traditionell runa skulle göra. För läsning igen, eller för första gången. Red.

Avlidna landsmän

Död

26/3	1984	Odelberg, Axel A:son
24/4	1984	Sandblad, Ebba Kristina, f. Hultgren
25/4	1984	Rydsehus, Anders Holger
10/5	1984	Thornquist, Göran Birger
19/5	1984	Gustafsson, Greta Maria
28/5	1984	Eriksson, Tom Eric
31/5	1984	Mimer, Carin Margareta, f. Calltorp
6/6	1984	Cederström, Bror-Gösta, friherre
9/6	1984	Mårdell, Lars Oscar
26/6	1984	Plowman, Jörel Emfred Jöransdotter f. Sahlgren
29/6	1984	Annebäck, John Erik Bernhard
16/7	1984	Hybinette, Ernst Bertil
17/7	1984	Andrén, Per Göran Richard
7/8	1984	Wålinder, Dagmar Frida Gunilla Sigfrids-dotter f. Appélgren
16/8	1984	Forsner, Carl Eigel Sven
24/8	1984	Nilsson, Sture (hedersledamot 1961)
25/8	1984	Arnö, Erik Ivar
27/8	1984	Lindgren, Axel Torgny
3/9	1984	Hultén, Johan Olof (Olle) (hedersledamot 1942)
11/9	1984	Wilhelmson, Erik Ragnar
20/9	1984	Lindeberg, Allan
/9	1984	Oscarsson, Sven Gunnar
26/9	1984	Söderström, Karl Fredrik Nils

Inskr.

1914 f.d.	överläkare, Österskär	19/9	1892
1933	fru, Göteborg	23/9	1913
1928 f.d.	lektor, Uppsala	11/7	1909
1941	adjunkt, Gävle	12/4	1922
1925 f.d.	bibliotekarie, Västerås	9/8	1905
1943	ingenjör, Åtvidaberg	16/8	1923
1960	leg. sjuksköterska, fru, Upplands Väsby	2/12	1939
1918 f.d.	förste bibliotekarie, Odensala	28/4	1900
1943	byråschef, Umeå	6/7	1922
1940	journalist, fru London	7/5	1923
1928	tandläkare, Ludvika	31/1	1906
1926 f.d.	kammarrättsråd, Stockholm	6/1	1908
1950	överläkare, Enköping	20/11	1929
1950	fil.mag. fru, Askim	10/12	1930
1946 f.d.	kyrkoherde, Fjigesta	26/4	1924
	f.d. VD i GKN-Stenman, Eskilstuna	27/1	1908
1914	redaktör, Bromma	30/5	1894
1924 f.d.	bankokommissarie, Uppsala	20/10	1905
1915	professor emeritus, Uppsala	11/6	1897
1917 f.d.	kyrkoherde, Arboga	10/10	1895
1917 f.d.	kyrkoherde, Täby	19/2	1897
1936 f.d.	läroverksadjunkt, Borlänge	10/10	1917
1929	professor emeritus, Lund	22/3	1911

19/10 1984
20/10 1984
/11 1984
2/12 1984
28/12 1984
6/1 1985
20/2 1985
23/2 1985
/3 1985
10/3 1985
10/3 1985

Lagerholm-Claesson, Britta Maria
Löfstedt, Gösta
Söderlund, Erik (Jerker) Johan
Lagerholm, Åke
Ångren, Nils Herman Sigvard
Härleman, Einar Gustaf Adolf
Larsson, Bengt Walter
Thyselius, Nils Edvard Tryggve
Revander, Karl Tore
Rapp, Bror Bertil
Ehrenmark, Torsten (hedersledamot 1968)

1940 ämneslärarinna, fru, Grangårde
1929 f.d. länsråd, Kristianstad
1932 f.d. uppbořrdsdirektör, Karlstad
1912 f.d. lektor Jönköping
1946 bolagsjurist, Stockholm
1925 f.d. undervisningsråd, Uppsala
1926 f.d. förste statsgeolog, Saltsjöbaden
1926 f.d. kyrkoherde, Sala
1951 f.d. adjunkt, Enköping
1940 fil.mag. musikpedagog, Hägersten
Redaktör, London

1933 överläkare, Saltsjöbaden
1930 f.d. ambassadör, Täby

27/3 1985
30/3 1985

Jacobsson, Erik Gustaf
Malmæus, Carl Åke

In memoriam

Bertil Rapp

Musikpedagog *Bertil Rapp*, Hägersten, har avlidit i en ålder av 64 år. Närmaste anhöriga är makan Gudrun, dottern Christina Rapp-Hess, musiklärare, med make Jacques B Hess, lärare i musikvetenskap, Paris, samt dotterdotter.

Det var i Uppsala i början på 40-talet som vi träffades första gången. På *Södermanlands-Nerikes nation* hade Ulf Peder Olrog bildat en dansorkester. Det musikaliska ankaret i detta glada amatörgång var Bertil. Ulf Peder Olrog stod för all del för en stor del av repertoaren, men ofta var det Bertil som fick rätta till de värsta felen mot harmonilära och indelning. Ulf Peder var nämligen inte så noga med sådana petitesser. Han och Bertil hade redan som gymnasister i Nyköping spelat ihop, först i en mandolinorkester på skolfester och Röda kors-basarer och liknande, men snart också med Frigge Petterssons orkester på dansbanor runt omkring i Sörmland.

Bertil var en musikanter i ordets rätta bemärkelse. Just musikanter var ett av Evert Taubes honnörsord. Jag vet inte om han och Bertil någonsin träffades, men jag är övertygad om att Evert skulle ha gillat musikanten Bertil Rapp högt och rent.

I Uppsala råkade Bertil liksom i förbifarten avlägga en fil kandexamen, vilket inte hindrade att han blev den ende av medlemmarna i det uppsaliska dansbandet som så småningom kom att helt ägna sig yrkesmässigt åt musiken. Först var han ämneslärare vid Wiks folkhögskola, senare musiklärare vid Stockholms kommunala musikskola.

Hans instrument var cello och gitarr och han var ofta anlitad som studiomusiker under 50- och 60-talen, inte minst av sådana kapellmästare som Sune Waldimir och Einar Groth.

Tillsammans med Ulrik Neumann gav han på 50-talet ut en gitarrskola "Spektrum". Dessutom författade han en handledning för jazzgitarrister "Från dixieland till cool jazz", där han grafiskt illustrerar inte mindre än 998 grepp på gitarren.

Som person var Bertil glad och vänfast kamrat, rikt begåvad med det speciella slags skämtlygne som är typiskt för musiker. Att gripa till patetiska ordalag i en minnesruna över musikanten Bertil Rapp skulle vara fel stil, det tror jag han skulle hålla med om.

Vi bevarar honom i ett ljust minne.

Håkan Norlén

Från Vår till Vår

av Robert Axner

Förste Kurator i högtidsdräkt.

Hejda dig Glunten, stoppa farten! Varför springer du så där? Detta år som Förste Kurator känns som Glunten sprang i Domtrappan. Det har gått fort, fort, men likt tidigare år har det varit mycket händelserikt och varit ett gott år för nationen. Sedan landskapet beslöt att endast ge tillträde till nationen för Södermanland och Närkeättlingar verkar det som "den genuina nationskänslan" sakta kommer tillbaka. Trots denna begränsning får nationen ett stort antal medlemmar varje termin. Under hösten 1984 och våren 1985 har c:a 500 "övetande och ohyvlade" recentiorer skrivits in, och de verkar vara av gott virke vad vi hitills sett.

Nationens ekonomi är mycket god, vilket känns tryggt att veta så man slipper experimentera med olika sätt för att få ekonomin att gå ihop (vilket tyvärr flera andra nationer är tvungna att göra). Vår verksamhet driver vi vidare som tidigare då den är uppskattad och har kvalitet.

Ungefär vid den här tiden för ett år sedan då min vän och dåvarande Förste Kurator Håkan Olovsson innehade ämbetet för en inponerande skara Södermanland-Närkingar till vår vännation i öst, Nylands Nation i Helsingfors. Detta för att dels fira den traditionella årsfesten men framför allt 75-årsjubileet av vår och deras nations utbyte med varandra. För det speciella tillfället skrev Håkan Olovsson, Carin Behrman samt Lars Wahlund (samtliga från Katrineholm) en punschvisa med namnet Aveckräck vilket blev mycket uppskattat och numera sjungs på nationen.

Den stora dagen för mig närmade sig och det var inte utan att man kände en viss oro inför Landskapet och Landsmännens beslut. I slutet av förhandlingarna kungjordes resultatet vid det allmänna valet för Förste Kurator, Tredje Kurator samt två Klubbmästare. För mig kändes det som tiden och luften stod stilla för en stund, sedan förkunnade Förste Kurator

Gyllenhielmsspex vt 1985.

Nationsteatern hoppar jämfota efter Dario Fos anvisningar.

Robert Axner (Torshälla) som IQ electus Mats Boussard (Eskilstuna) som 3Q electus, Robert Dalsjö (Södertälje) och Mikael Åstrand (Nyköping) som klubbmästare electus — tiden satte igång igen men det var samma luft kvar. Efter Landskapet serverades sexa och installation av de nyvalda.

Valborgshelgen närmade sig med stormsteg och avfirades med buller och bång. Vid högtidslandskapet tilldelades Tredje Kurator em. Lotta Snickare stipendiet Einar Petris Minne vilket alla närvarande tyckte var helt riktigt.

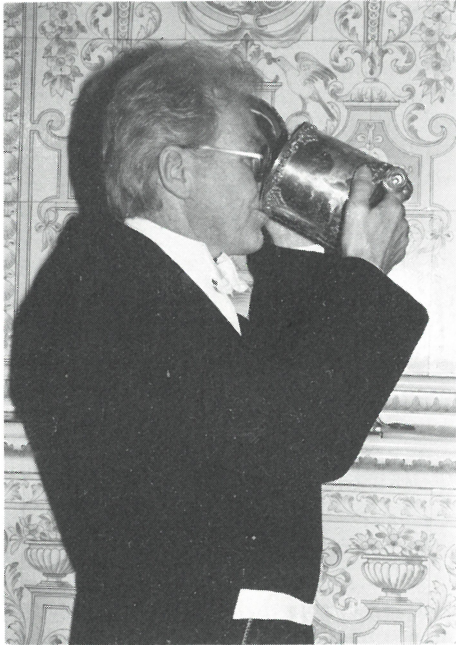
På kvällen ordnades det till fest på nationen med traditionell gasque som avlöpte som det sig bör med festyra och dans in på sena natten. Första Maj vaknade och förberedelserna inför Majmiddagen var klara, denna 1:a Majmiddag besöktes av många äldre Landsmän vilket gladdde de yngre men kanske framför allt ambassadören Håkan Berggren som skulle installeras som hedersledamot. Hedersledamoten Bodström hade ordnat så att herr Berggren kunde lämna sin post i Singapore för detta tillfälle vilket gladdde nationen i högsta grad. Kottkastning, dans till Hornboskapen, marsch genom staden, spex på nationen (som var film! Gjord av nationsteatern) m.m. Kvällen avslutades med dans till levande musik och nattgrogg.

Den 4:e—5:e maj gick Solastafetten av stapeln. Nationen var representerad med ett lag (där bl.a. dåvarande Förste Kurator, nationens skattmästare med fru ingick) som placerade sig på 45:e plats vilket man får säga är en ganska bra plats bland de c:a 100 lagen som deltog. Maj upplevdes intensivt på nationen, var dag såg man studenter känka iväg med picknickkorgar och en bing (dialektalt) böcker under armen. Vårbalen stod för dörren, hedersgäst vid denna middag var Inspektorsparet på Nylands Nation i Helsingfors. De hade inte besökt vår nation på 15 år så nu ansåg de att det var hög tid att komma och se om huset stod kvar, och det gjorde det. Vårbalen i Upsala är ju som ni alla vet något alldeles speciellt och jag tror inte denna bal var något undantag.

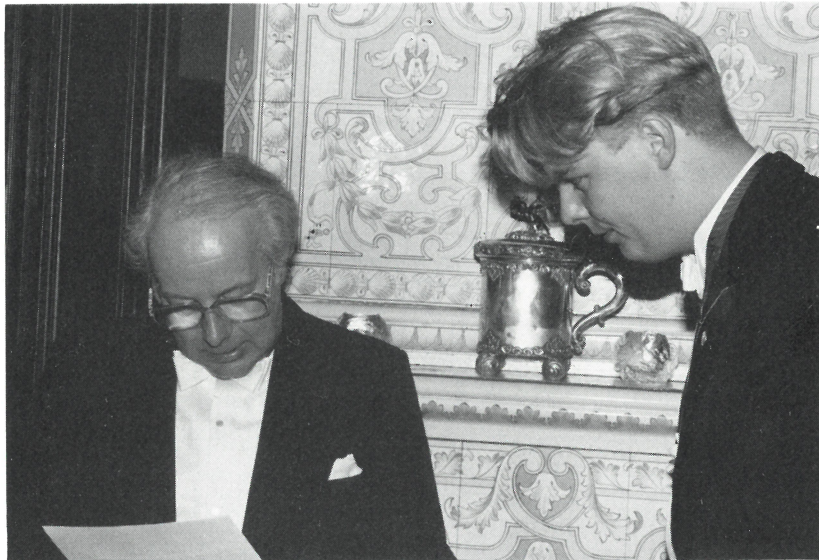
Sommaren kom och terminen tog slut, nästa gång Landsmännen sågs till fest var den 14:e Juli- och Revolutionsgasque. Eklundshof var platsen för brottet och det björds på underhållning av olika slag som Hornboskapen, tal på franska, plötslig dans bland hedersgästerna samt Gluntsång av Staffan Jacobsson (Upsala) och Johan Jern (Degerfors!)

Min första åtgärd som Förste Kurator blev att måla om korridoren utanför Kuratorsexpeditionen så man förstod att man kommit rätt, tidigare var det inte särskilt klart att man kommit rätt.

Vad man klart kan märka idag är intresset bland studenterna för det forna livet på nationen, detta märks bl.a. på den efterfrågan det har blivit angående traditioner, vad nationen har bland sina gömmor, att äldre Landsmän kommer och berättar hur det var förr, allmän studenthistoria m.m. Detta tycker jag är roligt då mitt intresse är konst och kulturhistoria. Landsmännen har haft föreståelse för att vi måste värna om våra traditioner och inventarier vi har i vår ägo. Så under detta år har jag satt igång

Harald Rydberg, Wibergska kannan och kakelugnen.

Carl-Uno Sjöblom, Wibergska kannan, kakelugnen och IQ.

med en total konstinventering, upprustning av arkivet samt renovering av olika konstföremål och nationsfanorna.

Förutom dessa åtgärder har det fortlöpande arbetet med inskrivning och programverksamhet fortgått. På programmet har märkts "Olrog på SNärke" med bl.a. Jan "Moltas" Eriksson och Charley Elvegård, Studentliv på 40-talet med Sven G Svensson. En hembygdsresa ordnades till Eskilstuna och Torshälla där vi togs emot av ammanuens Carl Braunerhielm som visade oss runt i bygden och berättade om svunna tider. Dagen avslutades med visning av Sigurdsristningen och smörgåsbord på Sundbyholms slott. Det var en mycket lyckad resa och det verkar som intresset för hembygdsresor börjar bli större.

På höstens 2:a ordinarie Landskap skulle ny Andre Kurator väljas, Peter Stjernström hade förberett sig noga som alltid inför den stundande installationen då han skulle häkla sin efterträdare. Landsmännen hade valt en flicka vid namn Caroline Hakelius (Sthlm), installationen skedde och nationen hade fått en mycket lycklig Andre Kurator elekta.

Seniorföreningen hade sitt årliga möte på nationen med efterstundande middag där nationskören och Hornboskapen underhöll gästerna. Efter middagen spelade orkestern Bengt Baileys dansmusik av det mognare slaget men även en och annan bugglåt.

Gåsmiddag! Fracken togs fram och nationen fick nöjet att installera två nya hedersledamöter som dessutom var goda kamrater sen studietiden. De två var Harald Rydberg (Upsala) och Carl-Uno Sjöblom (Sthlm). Det bjöds på Svartsoppa med krås, gås och spettekaka. När de två skulle hålla sitt tacktal fick de hjälp av Bjarne Forss som ackompanjerade dem när de sjöng sig igenom minnerna från 50-talet.

Nu närmade sig Lucia och vad allt det hör till, programnämnden ordnade en teaterresa till klarateatern i Stockholm och föreställningen: så tuktas en argbigga av Shakspeare. På kvällen var det Luciavaka på nationen och på morgonen gav sig alla iväg till Inspektorsparen för Luccefira. Först gick vi till Proinspektorsparet som bor i det vackra Skytteanum där det bjöds på glögg och pepparkakor, sedan bar det iväg till Inspektorsparet i Kåbo där det blev ännu mera glögg och pepparkakor.

En av de som verkligen uppskattade Inspektorsparens frikostlighet var årets Södermanland-Närking Anders Thege. På kvällen var det Luciasgasque med Luciatåg och spex som flickorna på nationen stod för. Det var en mycket trevlig kväll och känslan att julen snart var här var intensiv.

Efter juluppehållet drog nationen igång verksamheten som vanligt med inskrivningar m.m. Ett avbrott från den vanliga verksamheten var ett besök på Nylands Nation i Helsingfors där jag bevistade Inspektorstskiftet. Det var en mycket högtidlig och fin middag. Som representant för vår nation överlämnade jag en uggle som ett tecken och symbol för Upsala.

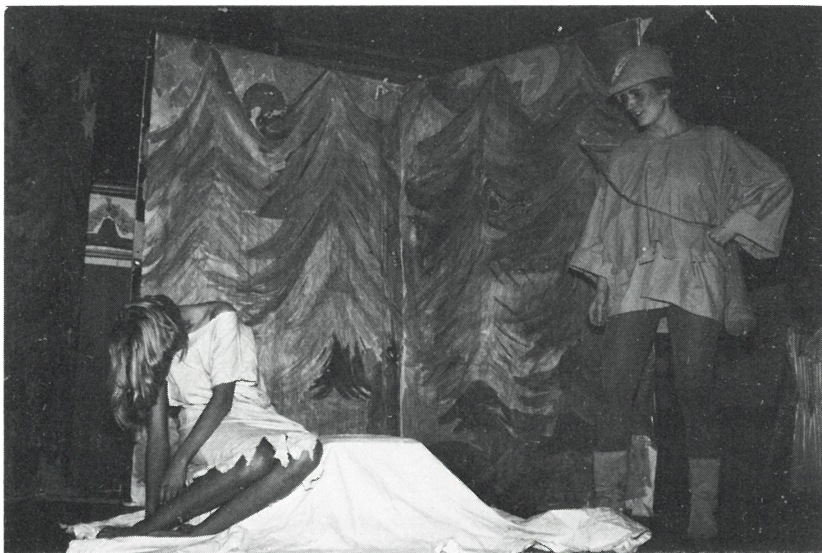
Något som oroade mig var en inkallelse till repetitionsövning i det militära som skulle ske under februari månad. Jag ansökte om anstånd att få göra

övningen efter min ämbetsperiod som Förste Kurator, men det gick inte. Så i början av februari lämnade jag nationen för en månad och som Prokurator fungerade Förste Kurator emeritus Håkan Olovsson. Månaden gick oerhört sakta, men till slut stod jag på trappan till nationshuset igen. Under tiden jag varit borta hade det repeterats på dels spex som skulle uppföras på Gyllenhielmsgasquen men även en krogshow som Juvenal-Orden hade med många Södermanland-Närkingar inblandade med framstående roller.

Gyllenhielm firades och spexet var ett av de bättre jag själv har sett under mina sju år på nationen.

Nu stundar snart Valborg och 1:a Maj igen och det känns som om tiden har gått alldeles för fort (förutom i februari) men innan dess skall nationen åka till Nylands Nation och vara med och fira årsfesten, Landskapet skall välja en ny Förste Kurator, Tredje Kurator och två Klubbmästare samt uppleva början på våren igen.

Det här året som Förste Kurator har för mig varit ett underbart år, att på ett aktivt sätt få arbeta för den idé och det syfte nationen har. Jag vet att dessa två vårar jag fått uppleva kommer att alltid finnas kvar hos mig.

Flickornas luciaspex ht 1984.

Nationens ekonomi under 1984

1984 var ett bra år för Nationen. Vi har haft råd att erbjuda våra medlemmar ett stort antal mer eller mindre subventionerade aktiviteter. Intresset för Nationen är stort, något som syns dels på mängden besökare, och dels på antalet kandidater till ämbetsmannaposterna. Klubbverket, som är den stora inkomstkällan, har gått med drygt 200 000 kronor i vinst. Mest betydande är restaurangen och helgkaffet som får "betala" minusaktiviteter som tisdagsträffar och gasquer. Att aktiviteterna är populära märks på en total klubbverksomsättning på 3,6 milj. Nationsdelen är som vanligt dyr, ett negativt resultat på drygt 200 000. Vi har inom denna del gjort rätt för oss gentemot FD genom att betala 218 000 kronor i hyra, varav 37 000 är en "frivillig" post. Instäktssidan för nationsdelen består till huvuddelen av sommar- och julrestaurang och de under året höjda terminsräkningarna. För en normal "SNärking" kostar medlemsskapet 110 kronor per termin. Efter alla dispositioner och avskrivningar återstår drygt 4 000 kronor att balanseras mot föregående års förlust (ombyggnadsåret). Alltså, ett helt normalt år.

Under året har på nationen en fond startats för att hjälpa en svart universitetsstuderande att fullfölja sina studier. Insamlingen sker genom frivillig avsättning av på terminsräkningen, eller insättning på bg 664—1617 eller pg 581606—1. Hjälp gärna till genom att skänka en slant!

Sammanfattningsvis kan jag säga att året som Andre Kurator varit mycket stimulerande. Nationen är en mycket trygg institution både vad gäller den goda stämningen och en säker ekonomisk bas. Det är, som det väl alltid varit, en fröjd att vara medlem i Södermanlands-Nerikes Nation.

*Peter Stjernström
Andre Kurator emeritus*

Nationens ämbetsmän och nämnder under läsåret 1984—1985

<i>Inspektor:</i>	Prof. Tom Saldeen
<i>Proinspektor:</i>	Prof. Leif Levin
<i>Förste Kurator:</i>	Robert Axner
<i>Andre Kurator</i>	Peter Stjernström ¹
	Caroline Hakelius ²
<i>Tredje Kurator:</i>	Mats Boussard
<i>Skattmästare:</i>	Gunnar Ekman
<i>Bibliotekarie:</i>	Caroline Burén
<i>Klubbmästare:</i>	Robert Dalsjö ¹
	Mikael Åstrand ¹
	Caroline Burén ²
	Henrik Linusson ²
<i>Utskänkningsföreståndare:</i>	Hermann Fricke
<i>Musikanförare:</i>	Christopher Welch
<i>Sånganförare:</i>	Klas Elm ¹
	Lena Jämmtsved ²
<i>Krönikör:</i>	Malin Bylund ¹
	Peter Westerling ²
<i>Nationsfotograf:</i>	Kim Wadström ¹
	Magnus Paulin ²
<i>Kårmarskalk:</i>	Anna Karin Orrhede ¹
	Pernilla Stalfelt ²
<i>1:e fanbärare:</i>	Pernilla Stalfelt ¹
	Magnus Andersson ²
<i>2:e fanbärare:</i>	Magnus Andersson ¹
	Gustav Skördeman ²
<i>HB:s anförare:</i>	Stefan Sowa
<i>Redaktörer:</i>	Lena Jämmtsved ¹
	Peter Westerling
	Mikael Halapi ²
<i>Intern. Sekr.:</i>	Anna-Karin Holm
<i>Rec. förman:</i>	Maria Prigorowsky ¹
	Ann Nyström ²
<i>Nämndsekreterare:</i>	Lars Seitz ¹
	Annika Risberg ²
<i>Stip. sekreterare:</i>	Karin Lundkvist ¹
	Åsa Högman ²
<i>Teaterdirektör:</i>	Allan Scharf

<i>Tisdagsvärdar:</i>	Johanna Andersson ¹
	Lotta Göterfelt ¹
	Klas Elm ¹
	Jan Gustavsson ¹
	Erik Frankendal ²
	Pia Stålnäbb ²
	Niklas Wörmann ²
	Kristina Gezelius ²
<i>Torsdagsvärdar:</i>	Pia Stålnäbb ¹
	Lena Johansson ¹
	Catarina Gezelius ²
	Arne Vraalsen ²
<i>Restaurangvärdar:</i>	P G Forsberg ¹
	Henrik Linusson ¹
	Klas Elm ²
	Johanna Andersson ²
<i>Helgkaffevärdar:</i>	Åsa Eriksson ¹
	Teija Saarinen ¹
	Cecilia Blomqvist ²
	Jan Värmon ²
<i>Söndagsmiddagsvärdar:</i>	Håkan Lundgren ¹
	David Zetterstad ¹
	P G Forsborg ²
	Mikael Etzner ²
<i>Fredagsmiddagsvärdar:</i>	Johan Hammar ¹
	Lotta Stjernquist ¹
	Bengt Kastmark ²
	Per Torssander ²
<i>Antitequevärd:</i>	Mikael Borg ¹
	Ulf Wikström ²
<i>Idrottsförman:</i>	Sophie Westerberg
<i>Närradioförmän:</i>	Mikael Halapi ¹
	Annika Risberg ¹
	Anders Heidenberg ²
	Stefan Holmér ²
<i>Förvaltningsdirektion:</i>	Skattmästaren,
	Förste Kurator,
	Andre Kurator,
	Överläkare Nils-Brage Nordlander,
	Univ. dir. Gunnar Wijkman,
	Fil. kand. Bo Lindquist,
	1:e länsass. Bjarne Forss,
	Jur. stud. Lars Hallgren,
	David Thorberg.

¹ = endast höstterminen 1984

² = endast vårterminen 1985

Styrelsen i Stift SN:s Stud. bost. Skattmästaren (arb.utsk), Förste kurator (arb.utsk), Andre kurator (arb.utsk), Överläkare Nils-Brage Nordlander (ordf arb.utsk), Chefsåklagare Bengt Georg Gilmark (arb.utsk), Avdelningsdirektör Algot Bengtsson (arb.utsk), Universitetsdirektör Gunnar Wijkman (arb.utsk), Redovisn.chef Bo Lindquist (arb.utsk), Förste antikvarie Orvar Starbäck, Fil. dr. Sven G Svensson, Bankdirektör Lennart Nordén, Kanslichef Ingemar Ögren, Jur.kand. Karin Johansson, Bankdirektör Anders Lundell, Direktör Bo Ekelöf, Maria Nordin (stadens representant)

Nationsnämnden: Förste Kurator, Andre Kurator, Tredje Kurator, Nämndsekreteraren Hans Ericson, Hans Engblom, Mikael Åstrand, Staffan Heidenberg, Caroline Burén, Robert Dalsjö, Henrik Linusson, Olle Axenborg.

Programnämnden: Förste Kurator, Andre Kurator, Tredje Kurator, programsekreterare: Buster Sandgren, Gunilla Hultgren, Lena Jämtsved, Bengt Kastmark, Kim Wadström, Sophie Westerberg, Stefan Holmér, Åsa Gustavsson, Kerstin Englund.

*Nationsfullmäktige:
Stipendienämnd:*

Biblioteksnämnden:

Stadgeutskottet:

Valutskottet:

Ledamöterna i NN och PN.
Förste Kurator,
Stipendiesekreteraren
Mikael Enblom,
Ann-Christine Svensson,
Niklas Wörmann,
Niclas Dansckwardt-Lillieström,
Karin Lundkvist,
Anna Rudén,
Anders Jansson,
Lars-Ola Lundquist.
Bibliotekarien,
Andre Kurator,
Kerstin Hagsgård,
Åsa Gustafsson,
Ingrid Bergström,
Susanne Hushagen,
Annika Risberg,
Christina Karlsson,
Anna Saldeen,
Lena Johansson.
Roine Johansson,
Per G Forsberg,
Anneli Berglund.
Förste Kurator,
Lena Eklund,
Caroline Hakelius,
Agneta Skoog,
Lotta Stensson,
Helena Åqvist,
Göran Ölander,
Lars-Ola Lundquist,
Pernilla Stafelt,
Lars Seiz,
Marie Wallerstedt,
Eva Siwerts,
Johan Åneman.

Nationsföreningar

IF Trikadien

Ordförande: Hans Ericson
Sekreterare: Lena Jämstved

HB:s Vänner

Ordförande: Lennart Åqvist
Sekreterare: Stig Holmquist

Vännerna från Nyköping

Ordförande: Anders Heidenberg
Sekreterare: Jan Värmon

Torshälla-Eskilstuna Kamratförening

Ordförande: Robert Axner
Sekreterare: Caroline Hakelius

Södertäljes förening, Telge Tokar

Ordförande: Karin Söderström
Sekreterare: Ann Nyström

Wasaloppsorden

Ordförande: Sten Åkerlund
Sekreterare: Robert Wikström

Vännerna från V. Sörmland

Ordförande: Ulf Kinell
Sekreterare: Erik Österlund

Örebroföreningen

Ordförande: Kim Wadström
Sekreterare: Karin Ohlsson

Vi från stan

Ordförande: David Zetterstad
Sekreterare: Åsa Gustafsson

HB Musikanförelse:

Christopher Welch

HB Anförare:

Stefan Sowa